

ПРИЛОГ 4.

Образац 1. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством TSWV на биљкама домаћинима из члана 4. овог програма који је спроведен од стране овлашћене институције на унутрашњем подручју Републике Српске у 2020. години

Произвођачи расада	Повртарско-ратарске биљке	Цвијеће и украсно биљке	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			
Производни засади	Повртарско-ратарске биљке	Цвијеће и украсне биљке	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Образац 3. Списак GPS координата у XY координатном систему са мјеста узорковања

Редни број	Подручје	Власник биља	X координата	Y координата	Вријеме прегледа / узорковања	Биљна врста	Резултат лабораторијске анализе
1.							

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронској форми потребно је доставити Министарству на мејл-адресу: mps@mps.vladars.net

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2020. године.

631

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА Grapevine
flavescence dorée phytoplasma, FD У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ
У 2020. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством штетног организма Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD на подручју Републике Српске у 2020. години.

Члан 2.

Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма на мјестима производње садног материјала, у производним засадама биљака домаћина, те на мјестима уласка пошиљки садног материјала које се увозе у Републику Српску.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма спроводи се на граничним прелазима и на цијелој територији Републике Српске гдје је заснована производња садног материјала и гдје се налазе производни засади биљака домаћина.

(2) Посебан надзор и мјере надзора спроводе Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске (у даљем тексту: Инспекторат) и институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организма и заштите здравља биља (у даљем тексту: овлашћене институције).

(3) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(4) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организма (у даљем тексту: мониторинг).

(5) Фитосанитарни инспектор дозволиће увоз пошиљке само ако пошиљка испуњава прописане услове.

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантински штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Главне биљке домаћини штетног организма проузроковача златастог жутила винове лозе Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD су винова лоза (*Vitis* spp), поред ње присуство је утврђено на павиту (*Clematis vitalba* L.), јови (*Alnus* spp.) и пажасену или киселом дрвету (*Ailanthus altissima* [Mill.] Swingle).

(2) До сада је утврђено да Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD преноси *Scaphoideus titanus* Ball са заражене на здраву винову лозу, а у Италији и Србији је утврђено да у преношењу са зараженог павита на лозу учествује и *Dictyophara eugoraea* L., постоје назнаке да *Oncopsis alni* Schrank учествује у преношењу фитоплазме са јове на винову лозу, такође утврђена је и векторска улога *Orientus ishidae* Matsumura.

Члан 5.

(1) Визуелне прегледе и узимање службених узорака у производним засадама винове лозе врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди и који одређују локацију и засад за узимање узорака.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака за лабораторијско тестирање матичних стабала из регистрованих засада биљака домаћина и садног материјала из увоза спроводи Инспекторат.

(3) Лабораторијске анализе свих службених узорака на присуство карантински штетног организма и његовог вектора из члана 2. овог програма врше овлашћене институције.

Члан 6.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног организма и његовог вектора, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљне врсте биљки домаћина.

Члан 7.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања за лабораторијске анализе описани су у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 8.

Преглед дистрибуције и броја узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма проузроковача златастог жутила *Grapevine flavescence dorée phytoplasma*, FD из регистрованих расадника, производних засада и увоза биљака домаћина приказан је у табелама 1. и 2. у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

(1) Визуелно се прегледају површине на којима су заступљене биљке домаћини, при опису мјеста и узимања узорака описује се мјесто узорковања са обавезним означавањем GPS позиције, а што се наводи у записнику о узимању узорака и пријави узорака, који се налази се у Прилогу 3. овог програма, који чини његов саставни дио.

(2) Мјеста на којима је извршен визуелни преглед, узорковање уносе се у Fito-GIS апликацију.

(3) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту подручја са извршеним визуелним прегледима, карту локација узорковања и карте локација са позитивним узорцима користећи Fito-GIS апликацију.

(4) Карте из става 3. овог члана достављају се Министарству у електронском облику.

Члан 10.

(1) Рок за узимање узорака матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада и јавних површина, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2020. године.

(2) Коначни извјештај о спроведеном програму и карте из члана 9. став 3. достављају се Министарству до 10. децембра 2020. године.

(3) Рок за узимање узорака из увоза, достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа, те достављање извјештаја Инспектората је 31. децембар 2020. године.

(4) Сви вршиоци посебног надзора благовремено извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетног организма који је предмет посебног надзора.

(5) Укупни резултати овог програма воде се и достављају Министарству на образцима 1, 2. и 3, који се налазе у Прилогу 4. овог програма и чине његов саставни дио.

Члан 11.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2020. години ("Службени гласник Републике Српске", број 7/20) – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 12.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантински штетног организма *Grapevine flavescence dorée phytoplasma*, FD у Републици Српској у 2019. години ("Службени гласник Републике Српске", број 54/19).

Члан 13.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-1005/20
30. марта 2020. године
Бања Лука

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и метода узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа

Преглед винограда, матичних засада и прпришта на присуство златастог жутила почети у првој половини јула и наставити до краја септембра. Симптоми се најбоље уочавају у другој половини августа и у септембру.

Приликом прегледа биљака обратити пажњу на следеће симптоме:

- промјена боје листа између лисних нерава,
- општа промјена боје листа дужином главних нерава,
- некроза на промијењеним дијеловима листа,
- савијање спољашњих ивица листа према наличју,

- одсуство лигнификације младих ластара у касну јесен и продужена вегетација инфицираних ластара, несазријевање формиранних гроздова и њихово пропадање.

1.2. Узимање узорака

- На основу симптома није могуће разликовати која фитоплазма изазива системске промјене на биљци, па је једини сигуран метод потврде присуства фитоплазме *Flavescence dorée* детекције PCR анализом.

- Винову лозу узоркујемо у јулу, августу и септембру. Крајем септембра и октобра узорковати само листове који нису почели да показују знаке старења.

- У изолационом појасу и међу чокотима гледати симптоме инфекције фитоплазми на павиту и/или јови и јасену. По потреби узорковати за лабораторијске анализе.

- Сакупити цијеле листове са петељкама, ставити у пластичне кесе и држати у фрижидеру до слања у овлашћену лабораторију (не дуже од два дана). Оптималан број узоркованих листова је пет до десет комада по чокоту.

- У случају узорака са границе узорковати спавајуће узорке.

- Све узорке ставити у пластичну врећу и чувати на температури од 4 °C до 8 °C до доставе у лабораторију.

1.3. Методологија лабораторијских анализа биљних узорака

Врше се по међународно признатим методама, описаним у EPPO PM PM 7/079 (2) *Grapevine flavescence dorée phytoplasma*, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2016) 46 (1), 78–93; Green MJ, Thompson DA, MacKenzie DJ. 1999. Easy and efficient DNA extraction from woody plants for the detection of phytoplasmas by polymerase chain reaction. *Plant Disease*, 83: 482–485.

ПРИЛОГ 2.

Табела 1 – Преглед дистрибуције и броја узорака за лабораторијско тестирање у производним засадама у Републици Српској

Биљке домаћини / вектор	Винова лоза	Алтернативни домаћини
Врста узорака	Број узорака за лабораторијску анализу	Број узорака за лабораторијску анализу
Регије		
Бања Лука	10	5
Градишка	5	5
Приједор	5	5
Требиње	20	22
Укупно:	40	37

Табела 2 – Преглед броја узорака за лабораторијско тестирање са граничних прелаза и у регистрованим расадницима у Републици Српској

Узорци	Број узорака
Увезене пошिल्ке биљака домаћина	3

ПРИЛОГ 3.

Записник за посебан надзора над присуством проузроковача златастог жутила
 Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD (прегледи производних засада, регистрованих расадника)
 Број: бр. регије – бр. службе – период узорковања – ваш број, година
 Нпр.: 01-01а-III-10/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.../2020.
 Датум:
 Шифре узорка:
 Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Катастарска општина	
Потес	
Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Дијелови биљке који се узоркују	

Примједбе: _____

Одговорно лице произвођач / власник биља

Овлашћено лице за фитосанитарни преглед

ПРИЛОГ 4.

Образац 1. Укупни резултати над присуством проузроковача златастог жутила Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD у производним засадама биљака домаћина у Републици Српској у 2020. години

Врста узорака	Винова лоза		Павит		Пајасен		Јова	
	Позитивни резултати	Негативни резултати						
Регија								
Бања Лука								
Градишка								
Приједор								
Требиње								
Укупно:								

Образац 2. Укупни резултати над присуством проузроковача златастог жутила Grapevine flavescence dorée phytoplasma, FD спроведеног у регистрованим расадницима и на граничним прелазима у Републици Српској у 2020. години

Узорци	Број позитивних узорака	Број негативних узорака
Винова лоза		
Укупно:		

Образац 3. Списак GPS координата у XY координатном систему са мјеста узорковања

Редни број	Подручје	Власник биља	X-координата	Y-координата	Вријеме прегледа / узорковања	Биљна врста	Резултат лабораторијске анализе
1.							

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронској форми потребно је доставити Министарству на мејл-адресу: mps@mps.vladars.net

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2019. године.